

respondet Minister : *Dignum et justum est.* Tum facultatem a Deo Sacerdos petit in angelorum choros ingeri, humili supplicatione dicens, *cum quibus nostras voces,* etc. Demum præfatio in illum desinit hymnum quem Græci triumphalem, nos Angelicum appellamus, *Sanctus, Sanctus,* etc. qui desumptus est ex Isaiae cap. 6, et concluditur per hæc verba, *Benedictus qui venit,* quæ turbæ cœcinerunt cum Christus Jesus ante Passionem suam solemniter ingressus est Hierosolymam, ut habetur Matth. c. 21. Cum Sacerdos ad illa verba pervenit, *Sanctus, Sanctus,* etc. junctis ante pectus manibus, et inclinatus reliqua verba voce non ita elata prosequitur; interea Minister campanulam pulsat ad excitandos adstantium animos ad devotionem: et cum dicit Sacerdos, *Benedictus qui venit;* se erigit, sibique a fronte ad pectus signum crucis producit.

ARTICULUS QUARTUS.

De Canone usque ad Consecrationem.

1. Canon idem valet ac Regula: ea utitur voce Ecclesia, ut significet Canonem Missæ firmam esse regulam, juxta quam novi Testamenti sacrificium est celebrandum: vocatur etiam Actio per excellentiam, quod in eo sacramenta Domini confiantur; quamob-

rem in Canone ad orationem *Communicantes* appositus est titulus *infra seu intra Actionem.* De Canone sic loquitur Conc. Trid. sess. 22, cap. 4: « Cum sancta sancte ad ministrari conveniat, sitque hoc omnium » sanctissimum sacrificium, Ecclesia catholica, ut digne reverenterque offerretur ac perciperetur, sacrum Canonem multis ante sæculis instituit ita ab omni errore purum, ut nihil in eo contineatur quod non maxime sanctitatem et pietatem quamdam redoleat, mentesque offerentium in Deum erigat: Is enim constat cum ex ipsis Domini verbis, tum ex Apostolorum traditionibus, ac sanctorum quoque Pontificum piis institutionibus. »

2. Circa Canonem hæc in antecessum observare juvat. 1. Præscribit Rubrica omnium sæculorum monumentis confirmata, ut secreto recitetur; imo Conc. Trid. ejusdem sess. can. 6, sic decernit: *Si quis dixerit Ecclesie Romanae ritum, quo submissa voce pars Canonis et verba Consecrationis proferruntur, damnandum esse: anathema sit.* Respicit S. Synodus ad Eucharistici sublimitatem Mysterii, et ad majorem venerationem quæ ex secreto paritur erga rès divinas, quæque silentio excitatur et alitur; tum etiam Spiritus sancti operationem, quæ, panem et vinum convertens in corpus et san-

guinem Christi, non cadit sub sensus. Aliam rationem affert S. Thomas 3 part. quæst. 83, art. 4, ubi ait, Sacerdotem ea clara voce dicere quæ ad se et ad populum demissa vero quæ ad se solum pertinent, cuiusmodi est Oblatio et Consecratio. 2. Sacerdos multa crucis signa dicit super Hostiam et Calicem: circa que observat Bossuetum, benedictiones que fiunt super panem et vinum ante Consecrationem suos effectus habere, tum erga ipsum Sacramentum consecrandum, tum erga homines per Sacramentum sanctificandos; benedictiones vero quæ fiunt super panem et vinum jam consecratum, non ad Corpus Divinum, sed ad eos referri qui illud sumptui sunt, ut illud digne suscipiant; aut si Corpus Christi respiciant, ita ad illud referri, ut benedictiones exprimant et gratias quibus abundat, quasque large cupit in nos effundere, nisi peccatis nostris præpediatur. Aliam hujusmodi signorum significacionem profert S. Thomas quæst. supra cit. Sacerdos, inquit, post Consecrationem non utitur crucis signatione ad benedicendum et consecrandum, sed solum ad commemorandum virtutem crucis, et modum passionis Christi. Nempe nihil Ecclesia prætermittit, quo in animis imprimat Sacerdotum et adstantium, idem esse sacrificium Altaris cum sacrificio Crucis; vult igitur omne verbum quod ex-

primit corpus et sanguinem Domini, cum signo crucis proferri, ut declaretur Hostiam, et liquorem in Calice contentum, idem esse corpus quod cruce fuit affixum, et ipsum sanguinem qui in cruce effusus est. Nunc singulas Canonis orationes prosequamur.

3. Finita Præfatione ut supra, Sacerdos stans ante medium altaris, aliquantulum elevat manus, oculisque etiam ad Deum elevatis, et sine mora demissis, ac manibus junctis, et super altare positis, profunde inclinatus incipit Canonem, secreto dicens, *Te igitur, clementissime Pater. Hæc prima Canonis oratio pergit usque ad eam, Hanc igitur oblationem; nam Memento, Domine, et Communicantes non sunt diversæ orationes, sed pars primæ, ut deducitur ex clausula per eundem Dominum, quæ apponitur ad finem omnium orationum. In hac oratione Deo Patri preces diriguntur pro Ecclesia sancta catholica, pro summo Pontifice, pro Episcopo diœcesis in qua Missa celebratur, pro Rege, et pro omnibus fidelibus; Sacerdos cum dicit, Ut accepta habeas et benedicas, prius osculatur altare in medio, deinde erigit se, jungit manus ante pectus, et dextera manu ter signum crucis dicit communiter super Hostiam et Calicem, cum dicit, Hæc dona, hæc munera, hæc sancta sacrificia illibata. De osculo altaris, et signis*

crucis supra jam diximus. Tria autem crucis signa, sicut, ut significetur maximum hoc mysterium a sanctissima perfici Trinitate. Verba ista, *hæc sancta sacrificia illibata*, sic explicat Innocent. III : Dicuntur illibata, id est, immaculata, quæ sine macula cordis et corporis oportet offerri.

4. Postquam oravit Sacerdos pro Ecclesia sancta catholica, pro Papa, pro Episcopo, pro Rege, ac pro omnibus Catholicis; pro iis pergit orare quibus sacrificii fructum applicare intendit quorum tamen nomina voce non pronuntiat, sed eas personas præsentes animo habet, *Memento, Domine, famulorum*, etc. ac pro iis itidem orat qui sacrificio intersunt, *et omnium circumstantium*. Notanda sunt hæc verba, *pro quibus tibi offerimus, vel, qui tibi offerunt*: quæ quidem non ita sunt intelligenda quasi laici consecrare possint; sed eo sensu quod quanquam Sacerdotis duntaxat sit celebrare, tum quia virtute Christi solus Sacramentum perficit, tum quia solus ex persona Christi consecrationis verba pronuntiat, tamen laici hoc etiam sensu sunt offerentes, tum quod per ministerium Sacerdotum offerant, tum quod suam cum Sacerdotum intentione conjungant, tum quod externum aliquid conferant, Missæministrando, necessaria ad Sacrificium suppeditando, vel eleemosynam largiendo.

5. Verba illa, *Communicantes et memoriam venerantes*, quæ, ut supra diximus, pars sunt primæ orationis, conjungunturque cum his vocibus, *supplices rogamus*, significant unionem Sanctorum qui in celo sunt, cum fidelibus qui degunt in terris, pro quibus preces fundit Ecclesia. Nempe novit pia mater Deum ea propter Sanctos suos facere, quæ propter nos facturam ne audet quidem sperare; unde ut eum sibi propitium faciat, Sanctorum virtutem, merita et gloriam commemorat. Omnia prima a qua opem petitum est beata Virgo Maria, cæteris omnibus sanctior et gloriosior; deinde Sanctorum duodecim Apostolorum, qui Ecclesiæ columnæ sunt fit commemoratione: illis additur S. Paulus, quem a B. Petro nunquam Ecclesia Romana sejungit. Post duodecim Apostolorum mentio fit duodecim Martyrum, omniumque Sanctorum intercessionem implorat Ecclesia. Cum autem apprime sciat ne tantilli quidem momenti esse eorum suffragia nisi per merita et virtutem Christi, ideo orationem istam, sicut et reliquas omnes, per hanc clausulam conclusit, *Per Christum Dominum nostrum*.

6. Secunda Canonis oratio illud habet initium, *Hanc igitur oblationem*, et in ea petitiones quatuor continentur: quarum prima est, ut Deus oblationem nostram proxime

per consecrationem faciendam, quæque in intentione præsens habetur, placatus accipiat; secunda, ut dies nostros in sua pace disponat; tertia, ut ab æterna nos liberet damnatione; quarta denique, ut in electorum suorum grege nos jubeat numerari, seu ut nobis tribuat electorum ingredi viam, ut cum iis æterna pace perfruamur. In pervigiliis Paschatis et Pentecostes, ac per totam octavam, quædam in hac oratione adduntur, quæ ad eos qui in his diebus baptizantur pertinent. Nam juxta veterem disciplinam, in pervigiliis Paschatis et Pentecostes, catechumeni baptismō abluebantur; deinde vestibus albīs amicti sacrificio Missæ aderant, et sacram Eucharistiam suscipiebant. In hac oratione Sacerdos extensas tenet manus super Hostiam et Calicem, donec ad illa verba pervenerit, *Per Christum*, etc. ubi manus jungit. Hic ritus fit ad imitationem moris qui vigebat in veteri lege, in cuius sacrificiis super victimam manus imponebantur, quod indicium erat Sacerdotem conjungi cum victima, et cum ea Deo consecrari. Eo igitur ritu Sacerdos sese populumque Christianum Deo offert cum Christo jamjam mystice immolando, ut ejus virtute sacrificii impetrat a Deo remissionem peccatorum, vitæ præsentis pacem, et æternæ gloriam.

7. Tertia Canonis oratio ab illis incipit

verbis, *Quam oblationem tu Deus*; quæ oratio ad finem usque consecrationis continuatur. In hac oratione respiciens Ecclesia non solum oblationem panis et vini, eorumque proxime instantem transubstantiationem in corpus et sanguinem Christi, sed etiam sui ipsius, et Sacerdotis celebrantis, adstantiumque oblationem, Deum orat, ut eam facere dignetur *benedictam*, hoc est, ut recte explicat Paschasius, « per quam benedicamur; » *adscriptam*, per quam nos omnes in cœlo « conscribamur; ratam, per quam in visceribus Christi censemur; rationabilem, per » quam a bestiali sensu exuamur; *acceptabilesque facere dignet*ur, quatenus et nos « per quod in nobis displicimus, acceptabiles in ejus unico Filio simus. » In eadem oratione Deum orat Ecclesia ut panis et vini transubstantiatio nobis fiat in Christi corpus et sanguinem; id est nobis fiat fructuosa. Quinque sunt crucis signa que in hac oratione fiunt, dum ea pronuntiantur verba, *benedictum, adscriptam*, etc. His vero signis quidam putant Christum significari, qui secundum carnem passus est in quinque sensibus: ita S. Bonavent. in expositione Missæ.

8. In progressu tertiae hujus orationis Sacerdos ea exponit quæ pridie mortis suæ Christus Dominus fecit et dixit: nimis accepisse panem in sanctas ac venerabiles

manus suas, et elevatis oculis in cœlum ad Deum Patrem suum Omnipotentem, gratias illi egisse, panem benedixisse, fractum dedisse Discipulis suis, ac dixisse: *Accipite et manducate ex eo omnes; Hoc est*, etc. similiter et Christum Jesum, post cœnam, in sanetas suas manus Calice accepto, item gratias egisse Deo Patri, Calicem benedixisse, ac præbuisse Discipulis suis dicendo: *Accipite et bibite ex eo omnes; Hic est*, etc. Cum autem Sacerdos prædicta Christi verba vel recitative tantum seu historice tanquam a Christo dicta, et materialiter, ut aiunt, proferre possit; vel etiam significative et formaliter, ut loquuntur Theologi, ita ut intendat facere quod fecit Christus et verba exprimunt; graviter profecto erraret qui aaderet affirmare ista consecrationis verba, *Hoc est enim corpus meum, Hic est enim Calix sanguinis mei*, a Sacerdote dicire recitative tantum, et non significative; alias non loqueretur aut ageret ex persona Christi: quod certe communis sanctorum Patrum, Theologorum, ipsiusque Concilii Florentini doctrinæ in decreto Unionis prorsus adversatur. Utrum vero verba illa non modo significative, ut diximus, sed etiam recitative proferantur, disputant inter se Theologi; communior est sententia affirmans, in quam propensior est S. Thomas 3 part. quæst. 78, art. 5. Obser-

vat idem S. Doctor vocem istam *Calix* per metonymiam ponî pro liquore in eo contento; ita ut sensus sit: *Hic est sanguis meus in Calice contentus*. Addit, dici sanguinem novi Testamenti, eo quod non per figuram, ut in veteri Testamento, sed revera effusus sit. Docet pariter vocari sanguinem æterni Testamenti, tam ratione æternæ Dei præordinationis, quam ratione æternæ hæreditatis, quæ per hoc sacramentum disponitur. Demum vox illa *pro multis* idem significat ac pro omnibus, juxta modum loquendi Scripturæ sacrae, qui quidem patet ex v. 18 et 19, cap 5 Epist. ad Rom. inter se collatis.

9. Reliquum est ut actiones quasdam prosequamur quas in hac tertia oratione peragit Sacerdos. Itaque manibus sumit Hostiam, cum dicit, *acepit panem*; oculos ad cœlum tollit, cum dicit, *elevatis oculis*; crucis dicit signum super Hostiam, cum dicit, *benedixit*; manibus sumit Calicem, cum dicit, *accipiens et hunc præclarum Calicem*; caput inclinat, cum dicit, *item tibi gratias agens*; signat signo crucis, cum dicit, *benedixit*. Has autem actiones facile quivis intelligit verbis quæ interea proferuntur omnino respondere, ac quidquid Christus gessit expresse repræsentare. Consecrata Hostia, Sacerdos unum tantummodo genu flectit usque ad terram, manibusque interea altare iinititur, quo facilius

sese restituat in pedes : deinde Hostiam in altum elevat et ostendit populo adorandam ; idem facit consecrato Calice. Observat Cardinalis Bona Græcos non statim post consecrationem, sed paulo ante communionem Calicem simul et Hostiam elevare ; ostendit vero P. Le Brun, in Ecclesia Romana et Gallicana ab initio duodecimi sæculi Presbyteros consueuisse, ubi ad ea verba pervenissent, *omnis honor et gloria*, Hostiam et Calicem elevare, quam nunc secundam seu parvam elevationem appellamus ; eam vero quæ nunc fit post consecrationem eo esse introductam, ut Mysterii veritas, quæ a Berengario impetrabatur, publico hoc testimonio declararetur. Ecclesia Græca et Latina semper creditit, post consecrationem ipsos Angelos venerabundos circum Eucharistiam stare, tanquam circum imperatorem custodes ; consentaneum est igitur Sacerdoti cœlum undique chorus circumdato, ut, quantum fert humana fragilitas, illorum reverentiam æmuletur.

ARTICULUS QUINTUS.

A Consecratione usque ad Communionem.

In tertiae orationis fine Sacerdos profert ista verba : *Hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis*, ut declaretur, neminem tam audacem futurum, qui ad altare

Domini accederet, et augustissimum celebraret mysterium, nisi Christus id jussisset. Quamobrem apposite sequitur quarta Canonis oratio, quæ incipit, *Unde et memores*, et ducitur usque ad *Memento* ; nam ante illud verbum ponitur clausula *Per Christum*, etc. In hac oratione Sacerdos iterum nomine populi, ut in oratione *Suscipe Sancta Trinitas*, Passione, Resurrectione et Ascensione Christi commemoratis, æterno Deo Patri corpus et sanguinem offert ejus Filii ; *Hostiam scilicet puram*, et purificantem ; *Hostiam sanctam*, et sanctificantem ; *Hostiam immaculatam*, et maculas tergentem ; *Panem vitæ æternæ et Calicem salutis perpetuæ*, quia Christiani esu et potu sacrosancti sacrificii spiritualem vitam, atque adeo salutem æternam sibi comparant : subsunt hæc verba, *de tuis donis et datis*, propter panis et vini in corpus et sanguinem Christi transubstantiationem, quod quidem præstantissimum Dei donum est. Tria crucis signa dicit Sacerdos super Hostiam et Calicem, cum dicit : *Hostiam puram*, *Hostiam sanctam*, *Hostiam immaculatam*; quartum super Hostiam, cum dicit, *Panem sanctum*; quintum denique super Calicem, cum dicit, *et Calicem salutis perpetuæ*, ut innuat virtute Crucis Christi hæc omnia bona in nos difundi. Interim præscribit Rubrica ut Sacer-

dos post consecrationem duos digitos, pollicem et indicem, conjunctos teneat, quos non sejungat nisi quando Hostiam tangere vel tractare debet, usque ad ablutionem digitorum post communionem; ne videlicet si aliqua particula digitis adhaeserit, dispergatur; quod quidem, ut ait S. Thomas, pertinet ad reverentiam Sacramenti.

2. In progressu hujus orationis Sacerdos Deum orat, ut propitio ac sereno vultu respicere dignetur ad oblata sibi dona corporis et sanguinis Christi; non quod, ut calumniatur Lutherus, censeat se mediatorem esse inter Patrem et Christum, sed quia, ut observat Bellarm. etsi oblatio consecrata ex parte rei quae offertur, et ex parte Christi principalis efferentis semper Deo placeat, tamen ex parte Ministri, vel populi adstantis, qui simul etiam offerunt, potest non placere. Præterea Sacerdos Deum precatur, ut sacra dona sic dignetur accipere quemadmodum accepit Abelis munera, et Abrahæ sacrificium, et quod illi olim Melchisedech obtulit. Trium illorum sacrificiorum præcipuam in Canone mentionem facit Ecclesia, eo quod expressius novæ legis sacrificium significant; sicuti enim Abel, Genes. 4, obtulit de primogenitis gregis sui, ita Christus sese obtulit ut *primogenitum in multis fratribus*, ad Rom. c. 8. Præterea sanguis Abel

justi a fratre Cain interficti, Christum Jesum a Judæis necatum ac pro peccatis nostris mortuum repræsentat. Item in Abrahæ sacrificio Isaac immolatus, quin vitam amitteret, figura fuit Iesu Christi, qui mortuus est ut resureret et ad novam vitam rediret. Denique Melchisedech obtulit panem et vinum; et Christus in altari, sub specie panis et vini, corpus et sanguinem suum offert Deo Patri pro nobis, ipsum nobis pacificans: ita S. Bonav. in exposit. Missæ. Adduntur hæc verba, *sanctum Sacrificium, immaculatam Hostiam*, quæ quidem rectum et integrum continent sensum sive ad sacrificium Melchisedech, de quo fit mentio in præcedentibus verbis, sive ad ipsum novæ legis sacrificium referantur; ita ut verba illa, *sanctum sacrificium*, cum istis conjungantur, et accepta habere, cæteris omnibus, *sicuti accepta usque ad Melchisedech*, in parenthesis conclusis.

3. Hæc oratio in eam desinit precatio nem: *Supplices te rogamus.... Jube hæc perferriri, per manus sancti Angeli tui, in sublime Altare tuum*, etc. S. Thomas sub nomine *Angeli* ipsum Jesum Christum intelligit, qui vocatur magni consilii Angelus. Ad hæc verba, *in sublime Altare tuum*, observat Odo Cameracensis in Ecclesia Christi duo esse altaria, quorum alterum hic apud

nos visible, ex quo visibiliter, nempe ratione specierum, corpus et sanguinem Christi sumimus; alterum invisible in Cœlo, ad quod, per ministerium Angelorum, vota et supplicationes nostræ perferuntur, ut inde benedictionem et gratiam Dei percipiamus. Sacerdos sese profunde inclinat, et manus junctas super altare tenet, cum dicit, *Supplices te rogamus*, quod quidem bene supplicanti competit; cum dicit, *ut quotquot ex hac altaris*, osculatur altare, quod typus est Christi; cum Christi corpus nominat, signum crucis dicit super Hostiam; atque itidem super Calicem, cum nominat sanguinem; ac cum benedictionem coelestem et gloriam appellat, ipse se signo crucis signat: quorum quidem rituum significaciones supra jam attulimus.

4. Quinta Canonis oratio incipit, *Memento etiam, Domine*, ubi oratur pro defunctis; hoc enim ab Apostolis traditum universa per totum orbem observat et observavit Ecclesia, ut pro animabus defunctorum qui in Purgatorio igne expiantur inter sacrificandum oret. In hoc loco Sacerdos, quorum voluerit defunctorum memoriam agit specialem; et pergens orat etiam pro animabus omnibus quæ in Purgatorio detinentur, ut verba illa indicant, *ipsis, Domine, et omnibus in Christo quiescentibus*: pro iis scilicet

omnibus postulat *locum refrigerii*, quod respicit ignem illum quo cremantur; *locum lucis*, quod spectat ad eas tenebras in quibus versantur; *locum pacis*, quod ad illam pertinet mentis anxietatem, qua conflictantur; quo triplici pœnarum genere miseræ illæ animæ a divina expiantur justitia. Ideo autem diximus pro omnibus qui sunt in Purgatorio orationem fieri, quia ipsis solis defunctis Missæ sacrificium tanquam satisfactorium prodest. Testatur id S. August. Enchirid. cap. 109: « Neque negandum est, » inquit, defunctorum animas pietate suorum viventium relevari, cum pro illis sacrificium Mediatoris offertur, vel eleemosynæ in Ecclesia fiunt; sed eis hæc prosunt qui, cum viverent, ut hæc sibi postea possent prodesse meruerunt. » Idem statuit Conc. Trid. sess. 22 de sacrificio Missæ, c. 2, et sess. 25 decreto de Purgatorio. Supradictum monuimus quando quis specialem Missæ fructum applicare vult etiam pro defunctis, applicationem illam fieri debere ante consecrationem, in qua, juxta probabiliorem opinionem, essentia stat sacrificii.

5. Sexta et ultima Canonis oratio incipit, *Nobis quoque peccatoribus*, quæ verba elata paululum voce dicuntur ad excitandam præsentium devotionem, et desinit in clausulam *Per omnia sæcula sæculorum*, quæ proximam

me orationem præcedit Dominicam. Quamobrem feria sexta in Parasceve, cum integer Canon omittitur, qui ad consecrationem pertinet, nulla e senis hisce orationibus dicitur, nec *Per omnia sœcula sœculorum*; sed post ablutionem manuum, initium sumitur absolute ab oratione Dominicana. Sacerdos igitur ante consecrationem Deum est precatus, ut dignetur Ecclesiam Militantem in Triumphantis consortium admittere; idem petit post consecrationem pro Ecclesia Patiente; in hac vero oratione idem sibi adstantibus petit, quorum nomine offert sacrificium; petit autem his verbis, *intra quorum (Sanctorum qui in cœlo sunt) nos consortium, non æstimator meriti, sed veniae, quæsumus, largitor admitte.* Novit scilicet Ecclesia Deum non nisi intercedentibus meritis tribuere beatitudinem; sed nec illud ignorat, ut in Sanctorum admittamus consortium, non modo necessariam esse gloriam, sed etiam gratiam et veniam peccatorum, quæ nobis datur per Christum Dominum nostrum. S. Joannem Baptistam putant rerum liturgicarum periti in hac oratione nominari: observant S. Mathiam in prima Canonis parte inter Apostolos fuisse prætermissum, quia Passionis tempore nondum erat Apostolus; et ipsum post S. Stephanum nominari propter Martyrii ordinem, non di-

gnitatis. Denique advertunt Sanctos ex diverso quoque ordine h̄c appellari, ex ordine Prophetarum, S. Joannem; Diaconorum, S. Stephanum; Apostolorum, S. Mathiam; Discipulorum, S. Barnabam; Episcoporum, S. Ignatium; Summorum Pontificum, S. Alexandrum; Presbyterorum, S. Marcellinum; Clericorum, S. Petrum Exorcistam; Conjugatorum, SS. Perpetuam, Felicitatem et Anastasiam; Virginum, SS. Agatham, Luciam, Agnetem et Cæciliam: quæ quidem SS. virginum et mulierum nomina a sancto Gregorio Canoni fuerunt addita.

6. Post Sanctorum imploratam intercessionem Sacerdos ut cum adstantibus per Jesu Christi merita inter Sanctos admittatur in cœlum, ait: *Per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas*, etc. Nonnulli centent verba illa ad novarum frugum referri benedictionem quæ in hac Missæ parte fiebat; alii existimant novis illis frugibus benedicendis aliam peculiarem adhibitam fuisse orationem ante prædicta verba: utcumque sit de præsenti controversia, certum est, non in qualibet Missa novarum frugum aliarumve id genus potuisse fieri benedictionem, in omnibus tamen Missis verba ista dici consuevit; illud quoque certum est, in hac Missæ parte, non amplius fieri frugum benedictionem, eademque verba nunc in qua-

libet Missa dici supra Corpus et Sanguinem Christi, unde necessitas oritur. hæc et sequentia explicandi nulla habita novarum frugum ratione. De illorum explicatione verborum plures scripserunt, hæc autem est, veluti in compendium referta, horum omnium interpretatio. *Per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas; Deus enim Pater omnia creavit per Jesum Christum: atque ita panem et vinum in Christi corpus et sanguinem conversum sanctificas, vivificas, benedicis et præstas nobis;* nam in Christo Jesu dona ad altare oblata fiunt dona sacra, verum vitæ spiritualis alimentum, et fons cœlestium benedictionum: *Per ipsum, et cum ipso, et in ipso est tibi Deo Patri omnipotenti,* etc. Deo enim Patri omnis honor et gloria per Filium Mediatorem Dei et hominum, ipsi Deo Patri æqualem et consubstantiam, et in unitate Spiritus sancti, qui ex utroque procedens æque cum Patre et Filio simul adoratur in sæcula saeculorum. Interea Sacerdos juxta præscriptum Rubricæ cum dicit, *sanctificas, vivificas, benedicis,* ad singula verba signum crucis ducit super Hostiam et Calicem: deinde discoperit Calicem, genuflectit, surgit, dexteræ manus pollice et indice apprehendit Hostiam, sinistra Calicem supra nodum tenens, et Hostia ipsa ab una ad alteram Calicis

oram tria crucis signa dicit cum dicit, *per ipsum, et cum ipso, et in ipso.* Duo postea, tenens adhuc Hostiam inter se et Calicem, crucis signa facit: primum cum dicit, *est tibi Deo Patri;* alterum cum ait, *in unitate Spiritus sancti:* ac denique ad illa verba, *omnis honor et gloria,* tenens Hostiam supra Calicem, utrumque paululum extollit.

7. Sequitur oratio Dominica, quæ non ex S. Gregorii jussu, ut quidam falso putant, recitat in Missa, sed ex vetustissima et Apostolica traditione, cujus testes sunt SS. Optatus Milevitanus, Cyrillus Hierosolymitanus, etc. Ante eam orationem Sacerdos devote præfatur verbis illis: *Oremus: Præceptis salutaribus moniti, et divina institutione formati audemus dicere,* quæ vetustissima sunt. Ad ea respexisse videtur S. Hieronymus lib. 3 adversus Pelag. « Sic » docuit, inquit, Apostolos suos (Christus) » ut quotidie in corporis illius sacrificio credentes audeant loqui: *Pater noster.* » Hanc orationem elata voce recitat Sacerdos; cuius ritus ratio desumitur ex Arcani disciplina, juxta quam neque oratio Dominica, neque Symbolum in publicis conventibus recitabantur, in quibus esse poterat aliquis infidelis, vel catechumenus ad baptismum suscipiens non satis instructus et probatus: ex quo patet quamobrem in Horis Canonicis

submissa, elata vero voce in Missa recitarentur Symbolum et oratio Dominicana; infideles, enim et catechumeni Horis Canonici adesse poterant, huic vero Missæ parti, ut supra diximus, non poterant, sed post Evangelii explanationem dimitebantur. Testatur S. Gregorius Magnus, lib. 7, Epist. 64, orationem Dominicam in Missa Græcorum non a Sacerdote solum, sed ab universo etiam populo, recitari: hanc disciplinam aliquanto tempore retinuit Ecclesia Gallicana, ut constat ex S. Gregorio Turon. lib. 2, de Miraculis S. Martini; nunc vero ultima tantum verba, *sed libera nos a malo*, in Missa sollempni, elata voce profert populus; et in Missa privata, Minister populi vices gerens, ad cuius desideria confirmanda Sacerdos submissa voce dicit *Amen*.

8. Oratio *Libera nos*, quæ proxime sequitur, orationis Dominicæ continuatio quædam est: in ea Sacerdos Dominum precatur, ut nos liberet *ab omnibus malis præteritis*, quæ sunt peccata; *præsentibus*, quæ sunt variae tentationes, quibus ad peccandum impellimur; *futuri*, quæ sunt pœnæ peccatis debitæ, sive temporales, sive æternæ. In hac eadem oratione confugimus ad B. Mariam semper virginem, sanctos Apostolos Petrum et Paulum, et Andræam, quia primus ad Apostolatum vocatus, fratrem suum Petrum

ad Jesum adduxit; et ad omnes Santos, ut eorum meritis Deus largiatur nobis gratiam, indulgentiam et pacem. Sacerdos dum incipit orationem *Libera nos*, Purificatorio extergit Patenam quæ jacebat sub Corporali, eamque manu dextera apprehendit inter digitum indicem et medium, verticalem illam tenens super altare; ubi ad ea verba pervernerit, et *omnibus Sanctis*, sibi a fronte ad pectus crucis signum ducit; et ad ea verba, *in diebus nostris*, Patenam osculatur: cum autem dixerit, *ab omni perturbatione securi*, Patenæ Hostiam superimponit, Calicem discooperit, et genuflectit. Post Panis seu Hostiæ oblationem, Patena statim Corporali supponitur; ea enim nihil opus est usque ad fractionem Hostiæ et Comunionem: atque inde fit, ut cum dicit Sacerdos, *Libera nos, quæsumus*, instante tempore quo Hostiam frangat et sese communicet, Patenam apprehendat. Jam vero Patena sibi crucis signum ducit, eamque osculatur, quia Patena instrumentum est pacis, utpote quæ sit vas ubi ponitur sacra Eucharistia, quæ Christianorum est pax: eaque utitur ad signum crucis sibi faciendum; per crucem enim Christus ea omnia disjecit quibus pax nostra perturbatur. *Ipse enim est pax nostra, etc. solvens inimicitiás in carné sua*, inquit Apostolus Eph. c. 2.